

PROJECTPLAN

Grip op Brede Welvaart

SAMEN PRAKTISCH & EFFECTIEF

AAN DE SLAG



Fontys

► FOR SOCIETY

PROJECTPLAN

Grip op Brede Welvaart

SAMEN PRAKTISCH & EFFECTIEF
AAN DE SLAG

Auteurs

Titel

Datum | Versie

Verantwoordelijk instituut

Grip op Brede Welvaart. Samen praktisch & effectief aan de slag

20-05-2024 | Versie 1.0

Fontys Economie en Communicatie



WEERT

WE ARE
SOCIAL
REBELS

Inhoud

1	Samenvatting.....	4
2	Inleiding	5
3	Thematische afbakening	8
4	Vraagarticulatie.....	9
5	Het netwerk.....	11
6	Projectplan.....	12
6.1	Beschrijving project.....	12
6.2	Tijdsplanning en taakverdeling.....	12
7	Datamanagementparagraaf	14
8	Prestatie-indicatoren	15

1 Samenvatting

Aantal woorden: 294

Aantal woorden onderdeel Inleiding t/m projectplan: 2498

Grip op brede welvaart

Brede welvaart wordt steeds vaker gebruikt om aan te geven hoe het gesteld is met de algehele ontwikkeling van een gemeente of regio. In gemeente Weert behoeft brede welvaart aandacht, omdat de leefomgeving onder druk staat en er grote invloed is vanuit de groei van Brainport Eindhoven. Gemeente Weert is een middelgrote gemeente in Midden-Limburg met een omvang van ruim 50.000 inwoners (bron [weert.nl/feiten en cijfers](https://weert.nl/feiten-en-cijfers), geraadpleegd 8 januari 2024).

Gemeente Weert wil graag grip krijgen op brede welvaart door het ontwikkelen van een vernieuwend, praktisch en effectief doe- en afwegingskader voor het afwegen van maatschappelijke, ecologische en economische belangen van beleid. En waar vooral oog is voor de burger. Dit doe- en afwegingskader zal worden getoetst in een wijk.

Naast de beschikbare kwantitatieve data, zoals de CBS monitor brede welvaart en de brede welvaartsindicator van RaboResearch, wil gemeente Weert kwalitatieve data inzetten.

Gemeente Weert wil een vernieuwende, praktische en effectieve aanpak ontwikkelen, die vooral oog heeft voor de burgers. Beleidsmatig werken aan brede welvaart vraagt inzet op strategisch, tactisch en operationeel niveau. De vraag is hoe deze niveaus gezamenlijk een positieve bijdrage kunnen leveren aan brede welvaart in een gebied.

Samen met de consortiumpartners wil de gemeente Weert een aanpak uitwerken die intern binnen de gemeente zal worden ingevoerd als doe- en afwegingskader voor beleidsbeslissingen over de domeinen heen en die breder in de regio toepasbaar kan zijn om sociaal-maatschappelijke, ecologische en economische belangen af te wegen.

In het huidige projectvoorstel wordt samen met gemeente Weert, We Are Social Rebels en Fontys Hogeschool gedurende een jaar een proces opgezet om meer grip te krijgen op brede welvaart, en wat dat betekent in een wijk. Hierbij is aandacht voor de verschillende niveaus – strategisch, tactisch en operationeel – waarop beleidsbeslissingen worden genomen.

2 Inleiding

Brede welvaart is hot. De Sociaal Economische Raad heeft brede welvaart al langer als onderwerp geagendeerd¹. VNO-NCW heeft in haar nieuwe strategie 'Ondernemen voor Brede Welvaart' als speerpunt benoemd². De overheid heeft het begrip pas de laatste jaren omarmd. Dit maakt dat beleidsmakers druk bezig zijn om het begrip brede welvaart op verschillende niveaus uit te werken.

Bij de opkomst van de term 'brede welvaart' is vooral gewerkt aan een definitie en monitoringsinstrument. De definitie volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)³ luidt:

Brede welvaart betreft de kwaliteit van leven hier en nu en de mate waarin deze ten koste gaat van de brede welvaart van latere generaties of van die van mensen elders in de wereld.

Het CBS rapporteert sinds 2015 over brede welvaart via de regionale monitor brede welvaart. Deze monitor is opgebouwd uit 42 indicatoren die gezamenlijk worden gecombineerd tot een brede welvaart indicator en gaat in op diverse perspectieven zoals 'hier', 'nu', 'elders' en 'later'. Toekomstige brede welvaart kan anders kan worden geïnterpreteerd dan brede welvaart in het heden; en brede welvaart kan op verschillende plekken anders gepercipieerd worden.

In 2016 introduceerde de Universiteit Utrecht samen met RaboResearch de Brede Welvaartsindicator, die is opgebouwd uit 11 dimensies en 17 onderliggende variabelen. Ook deze indicator wordt gevolgd in de tijd en vergelijkt 40 regio's in Nederland met elkaar.

De genoemde monitoringsinstrumenten maken gebruik van kwantitatieve data. Deze data wordt achteraf gegenereerd en de recente metingen geven in sommige gevallen geen eenduidig beeld over de ontwikkeling van brede welvaart in een regio in de loop van de tijd. Bijvoorbeeld de coronaperiode heeft volgens RaboResearch weinig invloed gehad op de gevoelde brede welvaart⁴. Een recente update gaf aan dat de brede welvaart in de afgelopen drie jaar nauwelijks is toe- of afgenomen. Dit roept de vraag op welke toegevoegde waarde deze instrumenten daadwerkelijk hebben om inzicht te geven in brede welvaart.

Tilburg University heeft een Academische Werkplaats (be)sturen op brede welvaart ingericht om overheden te helpen brede welvaart concreter te maken. Kim Putters is als voorzitter van de SER als hoogleraar actief binnen deze werkplaats.

Op 6 november 2023 stelde hij bij de opening van de week van de brede welvaart:

“

*“We moeten van een denk- naar een doekader” – Kim Putters, Voorzitter SER” –
Opening week van de brede welvaart Tilburg University d.d. 6-11-2023*

”

¹ [De SER heeft het al dertig jaar over Brede welvaart | SER](#)

² [Onze koers | VNO-NCW](#)

³ [Brede welvaart \(cbs.nl\)](#)

⁴ [Ervaren brede welvaart op peil na jaar vol onzekerheid - Rabobank](#)

Kim Putters stelde daarnaast: *“Het is nodig doelen te stellen, subdoelen en tussendoelen. Het is belangrijk om verder te kijken dan cijfers alleen, want brede welvaart gaat over mensen”*.

Door het gebruik van kwantitatieve data bestaat er een risico dat beleidsmakers zich blindstaren op cijfermatige indicatoren alleen, terwijl waarden zoals geluk, vertrouwen en hoop van belang kunnen zijn voor burgers in relatie tot brede welvaart.

Binnen het vraagstuk ‘brede welvaart’ is ook steeds meer aandacht voor de risico’s. In het Financieel Dagblad werd hiervoor aandacht gevraagd in het artikel ‘Vage definitie ‘brede welvaart’ lokt opportunisme uit’ op 11 november jl.

Brede welvaart in gemeente Weert

Brede welvaart is een punt van aandacht in Midden Limburg en vooral in gemeente Weert. Binnen de regio zijn er zorgen over de leefbaarheid in de regio en de effecten van de grote groei van Brainport. De gemeente ervaart steeds meer invloed van de ontwikkelingen in Brainport, waarbij woningbouw en mobiliteit sterk aandacht verdienen. Recent is het initiatief genomen om over deze uitdagingen in gesprek te gaan met de regio Eindhoven⁵. De gemeente wil vanuit het brede welvaartsperspectief anticiperen op deze ontwikkelingen. Daarnaast heeft de gemeenteraad het gemeentebestuur van Weert opgeroepen om SDG-gemeente te worden.

Gemeente Weert wil het concept brede welvaart in 2024/2025 vooraf en achteraf onderzoeken, dus monitoren achteraf en gebruiken als doe- c.q. afwegingskader vooraf en dat inpassen in de huidige manier van werken. Hierbij zijn er vragen ontstaan over de combinatie van de monitoringsinstrumenten en een holistisch afwegingskader (doekader) brede welvaart, waarbij oog is voor de menselijke maat. Daarom wordt in dit onderzoek ook de ervaren brede welvaart in de wijk Keent-Moesel onderzocht. In deze wijk is de laatste tijd veel geïnvesteerd en de gemeente wil onderzoeken of dat effect heeft op de ervaren brede welvaart in de wijk.

Fontys Hogeschool is al langer actief in onderzoek naar diverse aspecten van brede welvaart in de regio’s Noord-Brabant en Limburg. Fontys onderzoekers zijn lid van het Nationale Netwerk Brede Welvaart (NNBW). Binnen dit netwerk werkt een grote diversiteit aan onderzoekers en experts vanuit regionale planbureaus, vier Rijksdepartementen en hogescholen uit het hele land samen in vijf ‘Communities of Practice’, om methoden en tools om brede welvaart verder te concretiseren. De projectleider van dit onderzoek is betrokken bij twee CoP’s, namelijk ‘Lerende en adaptieve aanpak’ en ‘Sturen op impact’. Deelname aan het netwerk en de doorontwikkeling van brede welvaart sluit aan bij de Fontys for Society strategie waarbij Fontys wil bijdragen aan een vitale, duurzame en inclusieve samenleving.⁶

We Are Social Rebels heeft in ons consortium de rol als changemaker. Het bureau heeft veel ervaring met social design. Betrokkenheid van dit bureau helpt om een nieuwe manier van werken aan brede welvaart te onderzoeken. De designers van We Are Social Rebels kunnen helpen om de vertaling van beleidsniveaus naar de menselijke maat goed in beeld te

⁵ [Bestuur Weert moet Metropool Regio Eindhoven gaan opzoeken - VML Nieuws](#)

⁶ [Fontys For Society | Fontys](#)

houden. Samen willen we werken aan een vernieuwend doe- en afwegingskader van brede welvaart.

Samen met de consortiumpartners wil de gemeente komen tot een goed doe- c.q. afwegingskader en op een vernieuwende manier gericht sturen op brede welvaartsindicatoren. Met de schaal van de gemeente Weert van 50.000 inwoners⁷ is de gemeente voldoende schaalbaar en wendbaar om in een relatief korte periode te experimenteren met een praktisch doe- c.q. afwegingskader voor brede welvaart op strategisch, tactisch en operationeel niveau.

Deze centrale vraag tijdens ons project 'Grip op Brede Welvaart' is:

Hoe ziet een doe- c.q. afwegingskader brede welvaart dat toepasbaar is op strategisch, tactische en operationeel niveau eruit voor een middelgrote gemeente zoals Weert?

De kennis en ervaring die wordt opgedaan in dit project wordt gepubliceerd en ter beschikking gesteld, zodat deze als handvat kan worden gebruikt voor andere gemeenten. Deze aanvraag is een opmaat voor een RAAK Publiek aanvraag waarbij meer gemeentelijke partners worden betrokken in het onderzoek.

⁷ [Feiten en cijfers | Gemeente Weert](#)

3 Thematische afbakening

Deze projectaanvraag sluit aan bij impactniveau 1: transitie.

Daarbij sluit het project aan bij Visie en Verbeelding en Experimenteeromgevingen.

Het consortium beoogd met het project 'Grip op Brede Welvaart' te komen tot een vernieuwende, praktische en effectieve methode om brede welvaart toe te passen op diverse niveaus binnen de context van een gemeente. Het consortium wil als opbrengst van dit project een doe- c.q. afwegingskader bieden waarmee de impact op brede welvaart binnen een gemeente versneld kan worden.

Het consortium maakt gebruik van beschikbare kwantitatieve data, aangevuld kwalitatief onderzoek en met ontwerpinzichten vanuit social design. In de rol van Changemaker kan het ontwerpgerichte perspectief van We Are Social Rebels een innoverende bijdrage leveren aan de praktische toepasbaarheid van het te ontwerpen doe- c.q. afwegingskader. Centraal in dit project staat vooral de gelaagdheid van brede welvaart. Door de betrokkenheid van We Are Social Rebels borgen we de inzet van social design principes en willen we vernieuwende interventies op strategisch, tactisch en operationeel niveau ontwerpen. Het consortium wil met dit project een versnelling aanbrengen in de transitie richting brede welvaart binnen de context van gemeente Weert.

4 Vraagarticulatie

Het projectvoorstel 'Grip op Brede Welvaart' is ontstaan naar aanleiding van gesprekken met beleidsmedewerkers van gemeente Weert, onderzoekers, designers, adviseurs en experts gedurende een half jaar. Gemeente Weert staat ervoor open om een vernieuwende en effectieve aanpak van brede welvaart op alle niveaus te ontwerpen. We Are Social Rebels kan vanuit social design perspectief een nieuw licht werpen op de aanpak van brede welvaart.

De betrokken onderzoekers van Fontys Hogeschool hebben 'brede welvaart' als onderzoeksfocus en zijn actief in het Nationale Netwerk Brede Welvaart (NNBW). Het NNBW is ingericht rondom vijf onderwerpen via zogenoemde 'Communities of Practice' (CoP). Fontys Hogeschool, in de persoon van de projectleider van dit onderzoek is actief in twee CoPs :

- Lerende en adaptieve aanpak;
- Sturen op impact.

De kennis en ervaring vanuit het NNBW zal worden gecombineerd met de kennis en ervaring ten aanzien van brede welvaart in gemeente Weert; beide kunnen leren van elkaar. Er is oog voor de beleidspraktijk zoals beleidsniveaus en - domeinen. Het consortium gaat uit van de holistische benadering van brede welvaart. De strategische aanpak van brede welvaart wordt verder uitgewerkt naar het tactische en operationele niveau.

Binnen het consortium is de vraag veelvuldig naar voren gekomen:

- Hoe ziet een afwegingskader brede welvaart eruit voor een middelgrote gemeente als gemeente Weert?
- Welke tools kunnen hierbij behulpzaam zijn?
- Hoe kunnen we social design inzetten bij een praktische en effectieve aanpak van brede welvaart?
- Hoe zorgen we ervoor dat het kader praktisch toepasbaar en effectief is?

Deze vragen zijn het vertrekpunt van de ontwikkeling van dit voorstel.

In onderstaande figuur is in beeld gebracht hoe economische, sociaal-maatschappelijke en ecologische aspecten die worden beïnvloed door een beleidsbeslissing.



Figuur 1 Brede Welvaart als Strategisch Kader

Tijdens de gesprekken met gemeente Weert op 29 september 2023, 31 oktober 2023, 30 november 2023 en op 5 en 12 maart 2024 is de vraag verkend hoe de indicatoren zich verhouden tot de praktijk en hoe deze kunnen worden verbonden om meer grip te krijgen op brede welvaart.

Binnen gemeente Weert is de onderstaande visual (figuur 2) opgesteld om zichtbaar te maken hoe de verbinding tussen SDG's en brede welvaart op dit moment wordt geïnterpreteerd.



Figuur 2 Brede Welvaart model gemeente Weert

5 Het netwerk

Het projectvoorstel 'Grip op Brede Welvaart' is ontstaan vanuit een gezamenlijke behoefte van de consortiumpartners om brede welvaart op een vernieuwende manier concreet te maken voor beleidsmakers. De focus hierbij ligt op de gelaagdheid van brede welvaart en het samenwerken binnen diverse disciplines.

De grootte van gemeente Weert geeft het consortium de mogelijkheid om in korte tijd binnen een passende context te experimenteren met een vernieuwend, praktisch en effectief doe- en afwegingskader.

Gemeente Weert heeft behoefte om grip te krijgen op brede welvaart en is bereid om samen met het consortium de brede welvaartsaanpak te onderzoeken en ermee te experimenteren. Het eerste prototype van het doe- en afwegingskader zal bij de beleidsafdelingen worden getoetst, en ook in de wijk Keent-Moesel in Weert. Binnen dit onderzoek doen studenten onderzoek naar de ervaren brede welvaart in de wijk. Hierbij worden de inzichten van burgers verbonden met inzichten uit de gemeentelijke organisatie.

We Are Social Rebels is een social design bureau in Eindhoven, en binnen dit consortium de changemaker. Het bureau is gevestigd in de regio, gericht op social design en heeft veel ervaring met burgerperspectieven. We Are Social Rebels heeft veel ervaring op dit gebied en kan daardoor een positieve bijdrage leveren aan een vernieuwende, praktische en effectieve aanpak van brede welvaart.

Fontys Hogeschool heeft als kennisinstelling ervaring met onderzoek naar brede welvaart binnen gemeenten, provincies en regio's. Aangevuld met de kennis vanuit het Nationaal Netwerk Brede Welvaart, verwacht het consortium een vernieuwende, praktische en effectieve aanpak van brede welvaart te kunnen ontwikkelen. De opbrengst van het experiment in Weert kan worden teruggebracht naar het landelijke netwerk om zodoende andere regio's te laten profiteren van de leeropbrengsten uit dit onderzoek.

Ons consortium staat open voor aanvullende expertise of het ontwikkelen van praktische, effectieve tools en middelen om tot meer grip op brede welvaart te komen. Voor wat betreft de opbrengsten van dit onderzoek, zullen alle partners profiteren van de leeropbrengsten. Gemeente Weert kan in een relatief korte tijd de grip op brede welvaart versnellen. Fontys Hogeschool kan de kennis en ervaring op het gebied van brede welvaart uitbreiden, en terugbrengen in het onderwijs. Studenten kunnen ervaring opdoen met onderzoek in de betrokken wijk.

We Are Social Rebels kan in een gemeente van een schaal van 50.000 inwoners praktisch experimenteren om meer grip op brede welvaart te ontwikkelen.

6 Projectplan

6.1 Beschrijving project

In de **verkenningfase** van het project wordt kennis verzameld over meest actuele handvatten en interventies op het gebied van brede welvaart. De meest actuele werkwijze bij gemeente Weert op strategisch, tactisch en operationeel niveau wordt onderzocht. Vanuit beide inzichten wordt het projectplan uitgewerkt door het onderzoeksteam dat bestaat uit Fontys onderzoekers en beleidsprofessionals van gemeente Weert. In deze fase zal vooral gewerkt worden met deskresearch en interviews.

Alle consortiumpartners worden betrokken bij de kick-off van het project. Vanuit de inbreng van de gemeente wordt gekeken hoe de ontwikkeling van het doe – en -afwegingskader kan worden afgestemd met de planning van de lopende beleidsprocessen. We are Social Rebels zal vooral kritisch meewerken aan de vertaalslag van beleid naar de casestudy in de wijk Keent-Moesel vanuit burgerperspectief op brede welvaart.

In de **tweede fase** zullen ontwerp sessies worden gehouden onder leiding van We Are Social Rebels om samen eerste prototype van een doe- c.q. afwegingskader te ontwikkelen. Het prototype wordt eerst uitgetest binnen de gemeentelijke organisatie (op tactisch niveau). Daarna zullen betrokken organisaties en bewoners in de wijk worden betrokken bij het testen van het doe- en afwegingskader om de inzichten te vertalen naar de menselijke maat. Op basis van de opgehaalde inzichten wordt het prototype aangescherpt.

In de **derde fase** zal het casestudy onderzoek plaatsvinden o.l.v. Fontys. Het prototype van het doe- en afwegingskader zal worden uitgetest in de wijk. Samen met beleidsmakers, bewoners en vertegenwoordigers van relevante wijkorganisaties zullen focusgroep sessies en interviews worden gehouden. Studenten zullen onderzoek doen naar beleving van bewoners volgens 'A day in the life'; zij zullen vanuit de wijk de ervaringen onderzoeken en bewoners interviewen over hun ervaring in de wijk vanuit het perspectief van brede welvaart. De opbrengst van de casestudy zal worden verwerkt in het tweede prototype van het doe- en afwegingskader brede welvaart.

Na vaststellen van het afwegingskader c.q. doekader zal het onderzoeksteam samen met gemeente Weert in de **vierde fase** een communicatietraject vormgeven samen met alle partners om de implementatie van het kader zo effectief te laten verlopen binnen de gemeente en in relatie met stakeholders zoals burgers en betrokken organisaties. Externe communicatie van het project richt zich op het ter beschikking stellen van de inzichten aan andere gemeenten.

6.2 Tijdsplanning en taakverdeling

Fase	Werkpakket	Taak	Omschrijving taak	Beoogd (deel)resultaat	Verantwoordelijk	Wanneer?
1.	Verkenning	1	Vooronderzoek en literatuur	Planning/ Overzicht	Projectleider	September 2024
2.	Prototype	2	Ontwikkelen en testen prototype doekader	Prototype (1)	Research team	Oktober -Dec 2024
3.	Casestudy in de wijk	3	Onderzoek van brede welvaart in de wijk ahv van doe- en handelingskader	Casestudy rapportage en doorontwikkeling Prototype (2)	Research team	Januari – Maart 2025
4.	Communicatie	4	Vaststellen en verspreiden	Implementatie	Research Team	April - Juli 2025

7 Datamanagementparagraaf

1. Worden er data verzameld of gegenereerd die voor hergebruik geschikt zijn?

Ja, de verzamelde en gegenereerde data worden na afronding van het onderzoek zo veel mogelijk open gedeeld, met uitzondering van data die (privacy-)*gevoelige gegevens bevatten. Gevoelige data kunnen worden opgevraagd onder voorwaarden.

2. Waar worden de data gedurende het onderzoek opgeslagen?

Projectfolder op Fontys Research Drive, waarbij eventuele persoonsgegevens worden opgeslagen in een aparte map met beperkte autorisatie.

3. Hoe worden de data na afloop van het project voor de lange termijn opgeslagen en voor hergebruik beschikbaar gesteld voor derden? Voor wie zijn de data toegankelijk?

Vindbaar en open toegankelijk of opvraagbaar in Fontys Dataverse.

Op aanvraag beschikbaar gesteld in Fontys Dataverse voor:

- (wetenschappelijke) onderzoekers voor vervolgonderzoek en/of verificatie en/of replicatie
- leden van het onderzoeksteam
- onderzoekers bij Fontys en partners in dit project

4. Welke voorzieningen (ICT, (beveiligd) archief, koelkasten of juridische expertise) zijn naar verwachting nodig voor de opslag van data gedurende het onderzoek en na het onderzoek? Zijn deze beschikbaar?

Geen speciale voorzieningen.

8 Prestatie-indicatoren

Netwerkvorming			
Type organisatie	Aantal	Waarvan consortiumpartner	Waarvan overige betrokken partijen
Hogeschool	1	1	
Kennisinstelling (o.a.: universiteit, TO2 –instituut)			
Publieke instelling	1	1	
Mkb-onderneming	1	1	
Grootbedrijf			
Koepel- of brancheorganisatie			
Beroepsvereniging			
Overig			
Onderwijs			
Onderwijssector*	Aantal docenten betrokken bij onderwijssector		Aantal studenten betrokken bij onderwijssector
Economie	2		30